

Rizikové chování mladých řidičů

Mgr. Zuzana Strnadová
Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.
BRNO

Rok 2006

Změna ve znění zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, s platností od 1.7. 2006.

Hlava V. - zavedení restriktivního opatření proti řidičům, kteří se opakovaně dopouštějí porušování zákona, tzv. bodového hodnocení chování řidiče.

Rizikového chování se dopouštějí převážně mladí řidiči s krátkou řidičskou praxí.

Cíl

Snížení smrtelných následků dopravních nehod do roku 2010 na polovinu počtu úmrtí z roku 2002 v souladu s cílem **Národní strategie bezpečnosti silničního provozu** přijatou vládou ČR v dubnu roku 2004 a v návaznosti na bezpečnostní strategii zemí Evropské unie.

Národní strategie bezpečnosti silničního provozu (www.mdcr.cz)

NÁRODNÍ STRATEGIE

bezpečnosti silničního provozu

Vývoj dopravní nehodovosti po vstoupení zákona v platnost

Rapidní pokles dopravní nehodovosti, s kladným trendem vývoje dopravní nehodovosti, především v exponovaných měsících červenci až září roku 2006, tzn. před přijetím novely zákona č. 361/2000 Sb. a krátce po vstoupení v platnost.

Změna v chování

Kampaně na vysvětlení dopadu zákona na bezpečnost na pozemních komunikacích měla kladný dopad na chování řidičů.

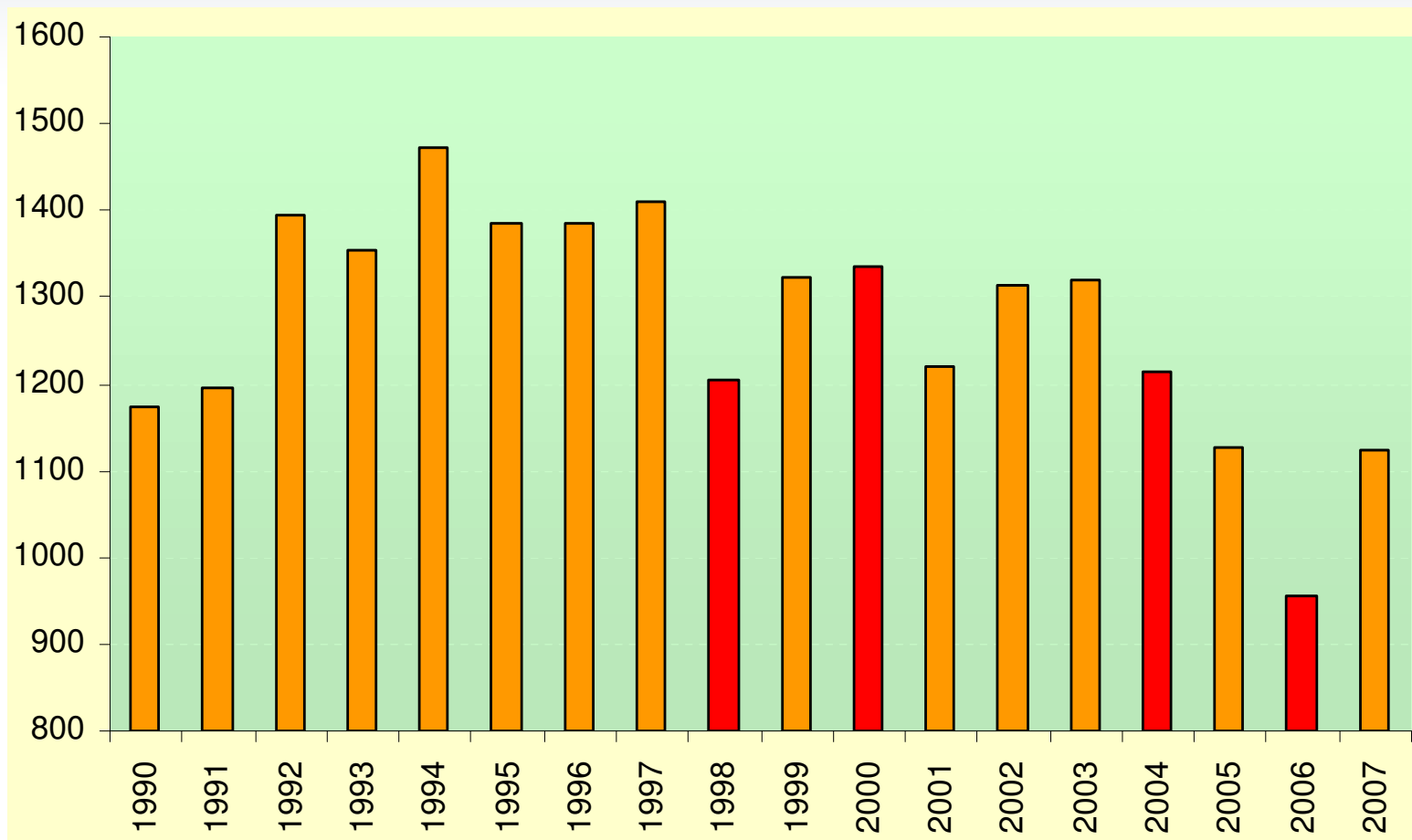
Nejvyšší pokles dopravní nehodovosti se projevil v měsících **srpen a září 2006**.

Pak nehodovost začínala opět narůstat.

Důvody

- Snížená intenzita policejního dozoru = pokles počtu identifikovaných spáchaných dopravních přestupků = nárůst počtu dopravních nehod = negativní změny v chování řidičů.
- Jedním z důvodů byl i nevhodný příklad v chování řidičů – např. mediálně známých osobností.
- A další diskutované důvody...

Vývoj počtu usmrcených na pozemních komunikacích v ČR od roku 1990 – 2007

Komentář k vývoji chování řidičů v kontextu se změnami v zákoně viz. předcházející graf

1998

Zavedení snížení rychlosti v obci ze 60 km.h⁻¹
na 50 km.h⁻¹.

2000

Přijetí prvního komplexního zákona o provozu na
pozemních komunikacích s platností od 1.1. 2001.

2004

Duben přijetí Národní strategie bezpečnosti silničního
provozu.

2006

Novela zákona č. 361/2000 Sb.

Vývoj chování řidičů

V průběhu roku 2007 a 2008 opět narůstá agresivita řidičů.

Stoupající počet dopravních nehod s fatálními následky se nedaří zastavit ani v průběhu roku 2008.

Celkový počet dopravních nehod má klesající tendenci.

Chování řidičů v ČR kopíruje chování řidičů i v dalších zemích EU.

Vývoj chování mladých řidičů s praxí do dvou let

Analýza prokázala:

Nedostatečnou disciplinovanost, resp. nedodržování, spíše ignorování zákona jako takového, především mladými řidiči, kteří nejen, že nemají dostatečné řidičské návyky, ale mnohdy ani nevlastní řidičský průkaz, případně řídí bez držení patřičného řidičského oprávnění.

Skladba držitelů řidičského oprávnění vybrané skupiny řidičů

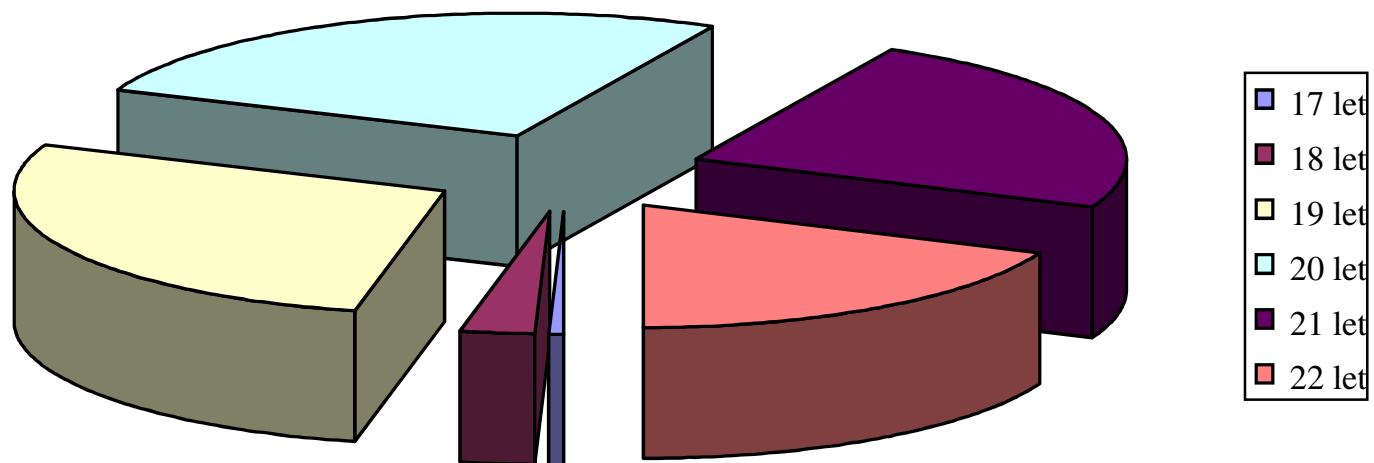
ŘO pro skupinu	Počet řidičů
A1	7
AM	1
A1, AM	1
A1, A, B	2
A, B	3
A1, B	11
A, AM, B	1
AM, B	1
B	37
B, B1	1

ŘO pro skupinu	Počet řidičů
B+C	4
B, BE,C, C+E	2
A,B, C, T	3
T	4
Celkem zadrženo ŘO	
	78
Bez držení ŘO	
	221
Počet provinilců celkem	
	299

Věková složení řidičů vybrané skupiny, kterým bylo odebráno řidičské oprávnění

Věk řidiče v letech	Počet zadržených ŘO
17	2
18	8
19	83
20	79
21	71
22	56
Celkem zadrženo ŘO	299

Grafické vyjádření věkového složení vybrané skupiny řidičů s odebraným ŘO

Počet spáchaných přestupků vybrané skupiny řidičů

Jedním řidičem	65
Celkem přestupků	1824
Přestupků v BS	5319
Trestný čin v dopravě dle zákona č. 140/1961 Sb.	499
Počet přestupků dle zákona č. 200/1990 Sb.	60

Pověřené obce s největším počtem vybrané skupiny řidičů s odebraným ŘO

obec		České Budějovice	7
Brno	10	Havířov	6
Karlovy Vary	10	Jihlava	6
Frýdlant	10	Jablonec nad N.	6
Ostrava	9	Chomutov	5
Jindřichův Hradec	8	Karviná	5
Liberec	8	Česká Lípa	5

Nejčastější přestupky proti zákonům vybrané skupiny řidičů

Zákon č. 140/1961 Sb., §180

„Řízení motorového vozidla bez držení příslušného řidičského oprávnění“.

Zákon č. 140/1961 Sb., § 201

„Ohrožení pod vlivem návykové látky - ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky výkon zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit značnou škodu na majetku“.

Nejčastější přestupky proti zákonům vybrané skupiny řidičů

Zákon č. 200/1991 Sb., § 22 1b

„Řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo použití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem.“

„Řídí motorové vozidlo a byl mu zadržen řidičský průkaz“.

Pozadí riskantního chování mladých řidičů

- Nedostatek řidičských i životních zkušeností
- Snížená schopnost vnímání rizika a rozpoznání nebezpečí
- Touha po nezávislosti a tendence k porušování pravidel.
- Potřeba předvádět se před vrstevníky a tím si zvyšovat svoje sebevědomí.

Role autoškoly

- Mladé žadatele o řidičské oprávnění seznamovat s riziky, která sebou přináší nedostatečný respekt vůči zákonným opatřením.
- Naučit je rozpoznávat rizika souvisejí s nedodržováním zákonů.
- Mladého řidiče naučit chápat řízení motorového vozidla v celém kontextu a komplexně.
- Odpovědnost při řízení motorového vozidla ve vztahu ke všem účastníkům silničního provozu.
- Zkvalitnit přípravu mladých řidičů v autoškole ve všech oblastech, především se zaměřit na zvládání prvků defenzivní jízdy.

Vhodná opatření k eliminaci dopravní nehodovosti mladých řidičů

- Pro nezletilce, kteří nejsou způsobilí k získání řidičského oprávnění, vytvořit bezpečnostní kampaně s cílem omezit zneužívání motorového vozidla neoprávněnou osobou. Do kampaně zapojit i rodiče (viz. tragické následky odcizení vozidla rodičům v polovině roku 2007).
- Do výuky v autoškole postupně zavádět možnost účasti dopravního psychologa na praktickém výcviku žadatele o řidičského oprávnění s cílem identifikovat potencionální nebezpečné žadatele, případně eliminovat agresivní žadatele a dále s nimi pracovat pod odborným dohledem.
- Zkvalitnění přípravy učitelů autoškol, především v oblasti pedagogiky a psychologie.

Závěr

Zásadní podmínkou zlepšení situace v dopravní nehodovosti je:

Působení na lidského činitele – řidiče a jeho uvědomělé chování v dopravních situacích.

Především dodržování a respektování pravidel silničního provozu v celé jejich šíři a přizpůsobení chování všech účastníků provozu podmínkám na pozemních komunikacích.

Pokud nebude soulad ve všech oblastech působení, nebude možno dosáhnout do roku 2010 cíle Národní strategie bezpečnosti silničního provozu.